

3. Ugovori o kupoprodaji

by [Tomislav](#)

- ugovor o kupoprodaji u usporednom ugovornom pravu uvijek je **obrađen na prvom mjestu i opširnije od ostalih**
- prodaja je **temelini i najčešći ugovor** unutarnjega i međunarodnog prometa
- **prodavatelj** se obvezuje stvar koju prodaje predati kupcu tako da kupac stekne pravo vlasništva, a kupac se obvezuje prodavatelju platiti cijenu
- karakteristike:
  - konsenzualni ugovor
  - dvostrano obvezan i recipročni ugovor
  - neformalni ugovor
  - kauzalni ugovor
  - imenovani ugovor
  - glavni ugovor
- Predmet ugovora o prodaji ne mora biti uvijek stvar
- ugovor o prodaji stvari; ugovor o prodaji prava (primjerice, tražbina)
  - pravna osnova stjecanja (*titulus*)
  - način (*modus*) stjecanja stvari: tradicija (predaja);
  - način stjecanja prava: ustupanje (cesija)

3.1. Oblik (forma) prodaje

- načelo neformalnosti - sklapanje ugovora ne podliježe nekom unaprijed određenom obliku
- iznimke- ugovori koji moraju biti sklopljeni u pisanom obliku:
  - ugovor o kupoprodaji nekretnina
  - ugovor o kupoprodaji s obročnim otplatama cijene

3.2. Rizik

- mogućnost (opasnost) da nekome u pravnom poslu slučajno propadne ili se ošteti stvar nad kojom vlasništvo treba prenijeti s jednog suugovaratelja na drugoga
- ako kriv jedan od suugovaratelja, isti snosi sve posljedice
- ako nema krivnje, tko snosi teret propasti/oštećenja? u kojem trenutku rizik prelazi od jednog suugovaratelja na drugog?
- **ZOO pravilo**: prodavatelj snosi rizik slučajne propasti/oštećenja stvari do predaje kupcu, a s predajom stvari rizik prelazi na kupca
- **iznimke**:
  - rizik ne prelazi na kupca, iako mu je stvar predana, ako je zbog nekog nedostatka raskinuo ugovor ili tražio zamjenu stvari
  - rizik prelazi na kupca u trenutku kad je kao vjerovnik došao u zakašnjenje, bez obzira na to što predaja stvari nije obavljena
- ako je ugovoren prijevoz stvari radi predaje, a ugovorom nije određeno mjesto ispunjenja, smatra se da **rizik prelazi** s prodavatelja na kupca u trenutku predaje stvari prijevozniku ili špediteru
- kod **garancije** za ispravno funkcioniranje stvari, **prodavatelj** odnosno **proizvođač snosi rizik** za propast/oštećenje stvari za vrijeme dok je stvar kod njega na popravku ili zamjeni

3.3. Sastojci

1. Stvar

- nema definicije u ZOO
- ljudskim osjetilima i raspolaganju dostižni postojeći ili mogući (budući) materijalni dijelovi prirode
- stvar mora biti **određena ili odrediva** (ZOO ne utvrđuje kada se smatra određenom/odredivom) - tumačenjem temeljem Općih uzanci za promet robom: kada je određena količina ili se prema ugovoru može odrediti
- ako stvar u trenutku sklapanja ugovora već propala ugovor ne proizvodi pravne učinke
- ako djelomično propala - kupac može raskinuti ugovor ili tražiti razmjerno sniženje cijene; osim ako djelomična propast ne smeta postizanju svrhe ugovora ili ako za određenu stvar postoji takav običaj u pravnom prometu, tada samo pravo na sniženje cijene
- **Podjela stvari prema ZOO-u:**
  - pokretne i nepokretne
  - postojeće i propale prije ugovora
  - u prometu i izvan prometa i u ograničenom prometu sadašnje i buduće
- objekt (predmet) prodaje može biti svaka stvar, a u trgovačkom pravu to je najčešće **trgovačka roba**

2. Cijena

- vrijednost stvari izražena u novcu
- cijena se mora pretežno sastojati no c a ne cijena se mora pretežno sastojati u novcu, a **ne u stvarima**, jer bi onda bila riječ o **zamjeni**
- **građanskopravna prodaja**
  - cijena mora biti određena ili odrediva (nema pravni učinak)
- **trgovačkopravna prodaja**
  - cijena nije bitan sastojak
  - kupac je dužan platiti cijenu koju je prodavatelj redovito naplaćivao u vrijeme sklapanja ugovora, a kad nje nema, razumnu cijenu razumnu cijenu
- **razumna cijena** - **tekuća cijena** u vrijeme sklapanja ugovora
- ako se ne može utvrditi razumna cijena, cijenu utvrđuje **sud** prema okolnostima slučaja
- ako tekuća cijena **nije ugovorena**
  - presumira se da je to cijena koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora
- ako tekuća cijena **ugovorena**:
  - cijena koja je utvrđena ako tekuća cijena ugovorena: cijena koja je utvrđena službenom evidencijom na tržištu mjesta prodavatelj u vrijeme kada je trebalo uslijediti ispunjenje obveze
- **propisana cijena** – ako cijenu propisalo nadležno tijelo, kupac dužuje samo iznos propisane cijene (iako ugovorena veća cijena!) - kupac ima pravo zahtijevati da mu se vrati razlika
  - propisi o cijenama su prisilne naravi
- **određivanje cijene od strane trećeg**
  - temeljem sporazuma stranaka
  - ako treći ne može ili ne želi odrediti cijenu
  - ugovaratelji mogu naknadno dogovoriti cijenu ili mogu raskinuti ugovor – ako ne učine ni jedno ni drugo, smatra se da je ugovorena razumna cijena
- ako se ugovorom **određivanje cijene ostavlja jednom od sugovaratelja** smatra se da takva odredba nije ni ugovorena, a kupac dužuje cijenu kao u slučaju kad cijena nije određena

3.4. Obveze prodavatelja

1. Predaja stvari

- **Mjesto predaje**: na mjestu **predviđenom ugovorom**
  - ako **nije ugovoreno** - u mjestu u kojem je prodavatelj u trenutku i sklapanja ugovora imao prebivalište ili boravište odnosno sjedište
  - ako u trenutku sklapanja ugovora strankama bilo poznato gdje se stvar nalazi, odnosno gdje treba biti izrađena, predaja se obavlja u tom mjestu
  - ako potrebno obaviti **prijevoz**, a nije ugovoreno mjesto ispunjenja, predaja se smatra izvršenom uručenjem stvari prijevozniku ili otpremniku
- **Vrijeme predaje**: u vrijeme **predviđeno ugovorom**
  - ako nije ugovoreno, u razumnom roku od dana sklapanja ugovora, imajući na umu narav stvari i ostale okolnosti
  - prodavatelj je ispunio obvezu predaje kad mu uručio stvar ili predao ispravu (primjerice, teretnicu, skladišnicu, tovarni list itd.) kojom se stvar može preuzeti
- **Troškovi**: sve troškove predaje i one koji prethode predaji snosi prodavatelj
  - troškove odnošenja i one koji nastanu nakon predaje snosi kupac
  - **istodobna predaja** stvari i isplata cijene: prodavatelj nije dužan predati stvar ako kupac istodobno ne isplati cijenu (osim ako je drugačije ugovoreno ili uobičajeno), ali ni kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar
  - prodavatelj može spriječiti izručenje stvari kupcu ako se nakon odašiljanja stvari može osnovano posumnjati da su materijalne prilike kupca takve da neće moći isplatiti cijenu

2. Odgovornost za nedostatke

- prodavatelj je ispunio ugovor u cijelosti tek kada je predao stvar koja ima svojstva koja su ugovorena odnosno uobičajena
- **materijalni nedostaci**: odstupanje od svojstava koja stvar mora imati po ugovoru odnosno poslovnom običaju i propisu
- **pravni nedostaci**: na prodanoj stvari postoji pravo treće osobe koje isključuje, ograničava ili umanjuje prava kupca
- odgovornost za nedostatke postoji bez obzira na štetu
- prodavatelj odgovara za nedostatke koji su na stvari postojali u trenutku prelaska rizika na kupca, bez obzira da li su mu bili poznati

3.4.1. Odgovornost za materijalne nedostatke

- **Nedostaci u kakvoći**:
  - **vidljivi**: uočljivi običnim pregledom stvari, uobičajenim u prometu za tu stvar
  - **skriveni**: ne mogu se otkriti uobičajenim pregledom stvari prilikom preuzimanja
    - prodavatelj odgovara i ako se pojave nakon prelaska rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije prelaska rizika
  - **neznatni**: ni vidljivi ni skriveni nedostaci ne uzimaju se u obzir ako su neznatni
- materijalni nedostaci postoje kada:
  1. stvar nema svojstva potrebna za redovitu uporabu ili promet
  2. stvar nema svojstva za osobitu uporabu za koju ju kupac nabavlja, a ona je bila ili morala biti poznata prodavatelju
  3. stvar nema svojstva koja su izričito ili prešutno ugovorena ili propisana
  4. stvar nije jednaka uzroku ili modelu, osim ako su uzorak odnosno model pokazani samo radi obavijesti

- Kad se odgovara za materijalne nedostatke?
  - opće pravilo: prodavatelj odgovara za nedostatke bez obzira da li je za njih znao
  - ako se radi o stvari koja nema svojstva za osobitu uporabu ili nije jednaka uzorku ili modelu (pod 2. i 4.), prodavatelj uvijek odgovara
  - ako se radi o stvari prodanoj za redovitu uporabu ili su svojstva izričito ili prešutno ugovorena (pod 1. i 3.) prodavatelj ne odgovara ako su nedostaci bili poznati ili nisu mogli ostati nepoznati kupcu u trenutku sklapanja ugovora (nedostaci koje bi neka druga brižljiva osoba prosječnog znanja i iskustva istog zanimanja i struke kao kupac mogla, lako opaziti pri uobičajenom pregledu stvari)
  - prodavatelj odgovara i za one nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti ako je izričito izjavio da stvar nema nedostataka ili da stvar ima određena svojstva

3.4.2. Pregled stvari i stavljanje prigovora prodavatelju

- vidljivim nedostacima kupac treba obavijestiti prodavatelj bez odgađanja (kod trgovačkih ugovora), odnosno u roku od osam dana (kod građanskopravnih ugovora)
- kad su mane **vidljive**, a pregled je obavljen u nazočnosti obiju stranaka, kupac je dužan primjedbe odmah priopćiti prodavatelju
- kad su mane **skrivene**, prigovor treba poslati bez odgađanja (kod trgovačkih ugovora), odnosno u roku od osam dana otkad ih je kupac otkrio (**subjektivni rok**), a u roku od šest mjeseci otkad je primio stvar (**objektivni rok**), osim ako nije ugovoren dulji rok
- ako u roku od godine dana nakon odašiljanja obavijesti o nedostacima i nakon što prodavatelj nije reagirao, kupac ne tuži glede ostvarivanja svojih prava, gasi se pravo kupca temeljem odgovornosti prodavatelja za nedostatke (**prekulzivni rok**)
- **obavijest o nedostatku** mora sadržavati iscrpan obavijest o nedostatku mora sadržavati iscrpan opis nedostatka i poziv prodavatelju da pregleda stvar

3.4.3. Ugovorno ograničenje ili isključenje odgovornosti za nedostatke

- Klauzula neodgovornosti
- ništava u slijedećim slučajevima:
  - nedostatak bio poznat prodavatelju a nije, obavijestio kupca;
  - takvu klauzulu prodavatelj nametnuo kupcu koristeći se svojim monopolskim položajem.

3.5. Pravo kupca

- kupac koji je pravodobno i uredno obavijestio prodavatelja **može**:
  - zahtijevati da se nedostatak ukloni
  - da mu se preda druga stvar bez nedostatka
  - zahtijevati sniženje cijene
  - izjaviti da raskida ugovor
- kupac ima pravo izbora u ostvarenju svojih prava, ali **ne** može sve zahtjeve postaviti **kumulativno**
- kupac **uvijek** može tražiti **naknadu štete**

- kupac može **raskinuti ugovor** samo ako je prethodno ostavio prodavatelju primjeren naknadni rok za ispunjenje
  - može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka ako je nakon obavijesti o nedostacima prodavatelj priopćio da neće ispuniti ugovor ili iz okolnosti ugovora proizlazi da prodavatelj ne može ispuniti ugovor ni u naknadnom roku
- nakon proteka naknadnog roka, ugovor se raskida po zakonu (**ex lege**), osim ako kupac ne izjavi prodavatelju da ugovor održava na snazi
- ako dio stvari ima nedostatke ili je predan samo dio stvari, kupac može raskinuti ugovor samo glede dijela koji ima nedostatke ili dijelova koji nedostaju

3.6. Nedostaci u količini

- Vrijede odredbe koje se odnose na kakvoću, uz **dvije osobitosti**:
  - ako se preda **manja količina od ugovorene**, kupac može raskinuti ugovor samo glede dijela stvari koje nedostaju (odstupanje od općeg načela prema kojem vjerovnik nije dužan primiti djelomično ispunjenje činidbe) - osim kad ugovorena stvar čini cjelinu, pa kupac može raskinuti cijeli ugovor
  - ako u trgovačkoj prodaju prodavatelj stvari određenih po rodu (generičnih stvari) preda kupcu **veću količinu od ugovorene**, a kupac u razumnom roku ne izjavi da odbija višak, smatra se da je primio **višak** i dužan je **platiti** po cijeni za ugovorenu količinu robe

3.7. Jamstvo (garancija)

- tim se **institutom** jamči da će prodana stvar ispravno funkcionirati rabi li se prema uputi (različit od odgovornosti prodavatelja za nedostatke stvari)
- **garancijski rok** se utvrđuje propisom, uzancama, može ga dati sam proizvođač ili ga mogu ugovoriti same stranke **obično su duži od rokova iz ZOO** za odgovornost za nedostatke stvari
- **garancijski list** – proizvođač njime garantira ispravno funkcioniranje stvari tijekom određenog vremena računajući od njegove predaje kupcu
- kad prodavatelj robe preda kupcu garancijski list, kupac može, ako stvar ne funkcionira, izravno zahtijevati i od prodavatelja i proizvođača
  - da stvar poprave u razumnom roku, a ako to ne učine
  - da daju drugu stvar koja ispravno funkcionira
- ako je izvršen manji popravak, garancijski rok se garancijski produljuje za vrijeme za koje je kupac bio lišen upotrebe stvari
- ako je obavljena **zamjena** ili **bitni popravak**, garancijski rok počinje ponovno teći
- ako je zamijenjen ili bitno popravljen **samo dio stvari**, garancijski rok počinje iznova samo za taj dio
- prodavatelj i proizvođač dužni su o svom trošku prenijeti stvar do mjesta gdje se ima popraviti ili zamijeniti, te popravljenju stvar vratiti kupcu za to vrijeme- prodavatelj i proizvođač snose rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari
- prava kupca prema proizvođaču ili prodavatelju gase se prava kupca prema proizvođaču ili prodavatelju **gase se u roku od godine dana** od dana zahtjeva za popravak ili zamjenu

3.8. Odgovornost za pravne nedostatke (zaštita od evikcije)

- **Evikcija** je pravno uznemiravanje stjecatelja stvari od strane nekog trećeg
- pri svim naplatnim ugovorima postoji **obveza otuđivatelja** da pojavi li se treća osoba sa svojim zahtjevima prema stjecatelju on ga mora zaštititi od uznemiravanja (evikcije)
- kod ugovora o kupoprodaji prodavatelj odgovara ako na prodanoj stvari ili pravu postoji pravo trećega koje isključuje, umanjuje ili ograničava kupčevo pravo, a o čijem postojanju kupac nije obaviješten niti je pristao preuzeti stvar opterećenu nekim pravom trećega

3.8.1. Obavijest o evikciji

- **kupac** je dužan obavijestiti prodavatelja o evikciji i pozvati ga da u razumnom roku oslobodi stvar od prava trećega ili mu isporuči drugu stvar bez nedostatka
- ako kupac ne obavijesti prodavatelja, te se upusti u spor s trećim i taj spor izgubi, prodavatelj ima pravo staviti prigovor da je raspolagao sredstvima da odbije zahtjev treće osobe (to mora i dokazati)

3.8.2. Posljedice evikcije

- ako treći uspije sa svojim zahtjevom (prodavatelj nije zaštitio kupca od evikcije) razlikujemo dvije situacije:
  - ugovor se raskida po zakonu (***ex lege***) ako kupcu stvar oduzeta **u cjelosti (potpuna evikcija)**
  - ugovor se raskida ili se razmjerno snižava cijena ako su **prava kupca umanjena** ili ograničena (**djelomična evikcija**)
- u oba slučaja kupac ima i pravo na naknadu štete ako nije znao za nedostatak; ako znao, nema pravo na naknadu štete već samo na vraćanje odnosno smanjenje cijene
- Isključenje/ograničenje odgovornosti
  - kupac i prodavatelj mogu ugovoriti isključenje/ograničenje odgovornosti, ništavost ako je u trenutku sklapanja ugovora prodavatelj znao za nedostatak

3.9. Obveze kupca

- Obveze kupca:
  1. **Isplata cijene**
    - u vrijeme i na mjestu određenom ugovorom
    - ako nije ugovoreno, u vrijeme i na mjestu gdje i kad se obavlja predaja
    - ako se cijena ne mora platiti u trenutku predaje, plaćanje se obavlja u prebivalištu/sjedištu prodavatelja
  2. **Preuzimanje stvari**
    - skup radnji potrebnih da se prodavatelju omogući predaja stvari kupcu, a kupcu preuzimanje, tj. odnošenje stvari

3.10. Slučajevi kupoprodaje s posebnim pogodama

1. Kupoprodaja s pravom prvokupa

- pravo određenih osoba da vlasnik u slučaju ponovne prodaje mora st a namijenjen prodaji ponuditi najprije njima
- a. **Zakonsko pravo prvokupa**
  - ovlaštene osobe uvijek moraju biti o nakanjenoj prodaji obaviještene **pisanim putem**
- b. **Ugovorno pravo prvokupa**
  - kupac se obvezuje da će izvijestiti prodavatelja o namjeravanoj prodaji stvari i uvjetima prodaje određenoj osobi te ponuditi prodavatelju da stvar kupi za istu cijenu
- pravo prvokupa prestaje **5 godina** nakon sklapanja ugovora

2. Kupnja po pregledu, odnosno na pokus

- kupac uzima stvar uz uvjet da je iskuša kako bi utvrdio da li odgovara njegovim željama kako bi se mogao izjasniti da li ostaje pri ugovoru ili ne

3. Kupoprodaja s pridržajem prava vlasništva

- prodavatelj zadržava pravo vlasništva na stvari koja je predana kupcu sve dok on ne ispuni svoje obveze koje proistječu iz ugovora

4. Kupoprodaja sa specifikacijom

- ugovorom je zadržano pravo kupca da naknadno odredi kakvoću, oblik, mjeru ili druge pojedinosti stvari; ugovor je valjan od trenutka sklapanja, a stranke određuju samo predmet i količinu

5. Kupoprodaja po uzorku ili modelu

- stranke ugovaraju kupnju stvari prema uzorku ili modelu

6. Kupoprodaja s obročnim otplatama cijene

- prodavatelj se obvezuje predati kupcu određenu pokretnu stvar prije nego što mu cijena bude potpuno isplaćena, a kupac se obvezuje isplatiti njezinu cijenu ne istodobno s primitkom pokretne stvari već kasnije i to u obrocima u, određenim vremenskim razmacima

4. Ugovor o zajmu

- **zajmodavac** se obvezuje predati zajmoprimcu određenu svotu novca ili određenu količinu drugih zamjenjivih stvari na kojima zajmoprimac stječe pravo vlasništva, a **zajmoprimac** se obvezuje zajmodavcu nakon određenog vremena vratiti istu svotu novca odnosno istu količinu stvari iste vrste i kakvoće
- **Karakteristike:**
  - konsenzualan ugovor
  - dvostrano obvezan ugovor
  - neformalan ugovor
  - kauzalan ugovor (stjecanje vlasništva)
- **Bitni sastojci:**
  - predmet
  - trajanje
  - naknada (ako naplatni zajam)

- **Vrste zajma:**

1. **besplatni** zajam
2. **naplatni** zajam (glavnica + kamata) trgovački ugovori uvijek naplatni
3. **novčani** zajam
  - **načelo monetarnog nominalizma** (vraćanje zajma može se tražiti samo u onom iznosu novčanih jedinica u kojem je zajam izražen)
  - **valutna klauzula** (plaćanje u valuti RH prema prodajnom tečaju ovlaštene banke u mjestu ispunjenja)
  - **indeksna klauzula** (novčane obveze u domaćem novcu mogu se vezati za promjenu cijena dobara robe i usluga izraženih indeksom cijena koje je utvrdilo ovlašteno tijelo)
4. **robni (naturalni)** zajam - zamjenjive stvari, obveza nije vraćanje iste primljene stvari, već druge stvari iste vrste količine i kakvoće
5. **namjenski** zajam (ako novčani namjenski zajam, a zajmoprimatelj rabi u neku drugu svrhu, zajmodavatelj može izjaviti da raskida ugovor)
6. **nenamjenski** zajam - kada se zajmoprimac njime može koristiti u bilo koju svrhu

4.1. Obveze zajmodavca

1. Predaja obećanih stvari

- predati stvari u ugovoreno vrijeme
- ako rok nije određen zajmoprimac ima pravo tražiti predaju u roku od **tri mjeseca** od dolaska zajmodavca u zakašnjenje (**subjektivni rok**) odnosno u roku **od godinu** dana od sklapanja ugovora (**objektivni rok**)
- zajmodavac dolazi u zakašnjenje ako ne preda stvari u ugovoreno vrijeme, odnosno ako nije izvršio predaju na zahtjev zajmoprimca

2. Odgovornost za nedostatke

- zajmodavac odgovara zajmoprimcu za štetu koja bi mu bila uzrokovana zbog materijalnih nedostataka pozajmljenih stvari (primjenjuju se odredbe o odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke pri kupoprodaji)
  - ne postavlja se pitanje odgovornosti za pravne nedostatke (predmet zajma su zamjenjive stvari)
- kod naplatnog zajma odgovornost zajmodavca **postoji bez obzira** da li su mu nedostaci pozajmljenih stvari bili poznati ili su mu morali biti poznati (**objektivna odgovornost**)
- kod besplatnog zajma zajmodavac odgovara **samo ako** su mu materijalni nedostaci bili poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati, a on o tome nije obavijestio zajmoprimca (**subjektivna odgovornost**)

4.2. Obveze zajmoprimca

1. Vraćanje zajma

- zajmoprimac dužan vratiti u ugovorenom roku istu svotu novca odnosno istu količinu stvari iste vrste i kakvoće
- ako nije ugovoren rok – zajmoprimac je dužan vratiti zajam nakon isteka primjerenog roka koji ne može biti kraći od dva mjeseca od dana zajmodavčeva zahtjeva da mu se zajam vrati
- zajmoprimac odgovara za nedostatke vraćenih stvari po istim kriterijima kao i zajmodavac
- **robni zajam** - stranke se mogu dogovoriti da zajmoprimac može zajam vratiti u novcu zajmoprimac je ovlašten po svom izboru vratiti **ili** pozajmljene stvari **ili** svotu novca koja odgovara vrijednosti tih stvari
- zajmoprimac može vratiti zajam i prije roka određenog za vraćanje (o tome dužan obavijestiti zajmodavca + nadoknaditi štetu koju bi zajmodavac imao zbog toga)

2. Naknada za korištenje zajma naplatni zajam (kamata)

- visina kamatne stope: propisana, uobičajena ili ugovorena

5. Ugovor o zakupu

- zakupodavac se obvezuje predati određenu stvar zakupniku na korištenje, a on se obvezuje da će mu za to platiti određenu zakupninu te nakon prestanka zakupa vratiti zakupljenu stvar
- Bitni sastojci:**
  - suglasnost o predmetu ugovora
  - suglasnost o zakupnini
  - suglasnost o vremenu trajanja ugovora
- Karakteristike:**
  - konsenzualan ugovor
  - dvostrano obvezan i recipročan ugovor
  - neformalan ugovor
  - naplatni ugovor
- Predmet zakupa:**
  - stvari (pokretnine, nekretnine)
  - pravo (iznimno)
- razlika** između zakupa i najma:
  - najam se odnosi samo na uporabu tuđe stvari
  - zakup se odnosi i na uporabu i korištenje

5.1. Obveze zakupodavca

1. Predaja stvari

- predati u ispravnom stanju
- stvar je u ispravnom stanju ako odgovara stanju utvrđenom u ugovoru, odnosno u takvom stanju da može poslužiti za uporabu radi koje je ugovor sklopljen
- načini predaje:**
  - iz ruke u ruku
  - simbolična predaja
  - predaja očitovanjem

2. Održavanje stvari

- cijelo vrijeme** trajanja zakupa zakupodavac dužan održavati stvar u ispravnom stanju što podrazumijeva obavljanje potrebnih popravaka
- potrebi popravaka zakupnik dužan obavijestiti zakupodavca
- ako zakupodavac ne obavi potrebne popravke radi održanja zakupljene stvari u ispravnom stanju, može ih obaviti sam zakupnik, a zakupodavac je dužan naknaditi time nastale troškove
- ako bi potrebni popravci ometali u znatnoj mjeri i na duže vrijeme uporabu stvari, zakupnik može ili raskinuti ugovor ili tražiti razmjerno sniženje zakupnine
- troškovi sitnih popravaka izazvanih redovitom uporabom padaju na teret zakupnika
- stranke mogu ugovoriti drugačiji režim glede održavanja stvari
- zakupodavac ne može bez pristanka zakupnika za trajanja zakupa izvršiti izmjene (ako bi ometale uporabu)

3. Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke

- zakupodavac odgovara zakupniku za sve nedostatke
- zakupljene stvari koji smetaju njezinoj ugovorenoj ili redovitoj uporabi bez obzira da li je zakupodavac za njih znao
- zakupodavac odgovara za svojstva koja je izričito ili prešutno ugovorio

- zakupodavac ne odgovara za nedostatke koji su u času sklapanja ugovora bili zakupniku poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati
- ako je zakupodavac znao za nedostatke i s namjerom propustio obavijestiti zakupnika, odgovara čak i ako su nedostaci ostali nepoznati zakupniku zbog njegove grube nepozornosti
- ako zakupodavac tvrdi da nema nikakvih nedostataka odgovarat će za sve nedostatke bili oni vidljivi ili ne, makar i ne smetaju ugovorenoj ili redovitoj uporabi i bez obzira da li je zakupnik za njih znao ili ne
- ako stvar u trenutku predaje ima nedostatak koji se može ukloniti, zakupnik može zahtijevati ili uklanjanje nedostatka u primjerenom roku ili sniženje zakupnine
- ako se nedostatak ne može ukloniti, zakupnik ima pravo na sniženje zakupnine ili raskid ugovora, a u svakom slučaju na naknadu štete
- suugovaratelji mogu odgovornost za materijalne nedostatke ugovorom isključiti ili ograničiti
- **iznimke:**
  - ako je zakupodavac znao za nedostatke i namjerno propustio o tome obavijestiti zakupnika
  - ako je nedostatak takav da onemogućava upotrebu
  - ako odredbu o isključenju/ograničenju nametne zakupodavac koristeći se svojim monopolnim položajem

4. Odgovornost za pravne nedostatke

- zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca o trećemu koji tvrdi da ima pravo na stvari
- ako se utvrdi da trećem pripada neko pravo koje sasvim isključuje zakupnik od uporabe, ugovor se raskida po zakonu (*ex lege*) (+ naknada štete)
- ako se utvrdi da treći ograničava zakupnikovo pravo, zakupnik može ili raskinuti ugovor ili tražiti sniženje zakupnine (+ naknada štete)

5.2. Obveze zakupnika / zakupoprimatelja

1. Uporaba stvari prema ugovoru ili namjeni

- potpuna uporaba i korištenje stvari, osim ako se drugačije ne ugovori
- zakupnik može rabiti stvar samo onako kako je određeno ugovorom ili namjenom stvari i pri tome se ponašati kao dobar gospodarstvenik/domaćin
- za štetu koja nastane od uporabe suprotno za štetu koja nastane od uporabe suprotno ugovoru/namjeni odgovara zakupnik bez obzira da li stvar rabio osobno
- ako i nakon opomene zakupodavca rabi stvar suprotno ugovoru/namjeni/zanemaruje održavanje, te postoji opasnost od znatne štete za zakupodavca, on može otkazati ugovor i bez davanja otkaznog roka

2. Plaćanje zakupnine

- zakupnina: naknada za uporabu i korištenje zakupljene stvari
  - u novcu, ako je tako ugovoreno odnosno propisano
- rokovi za plaćanje zakupnine su određeni:
  - ugovorom
  - zakonom
  - običajem
- nije li rok određen zakupnina se plaća:
  - polugodišnje (kada zakup traje jednu ili više godina)
  - istekom vremena na koji je dana (ako kraće vrijeme)
- zakupodavac može otkazati ugovor ako zakupnik ne plati u roku od 15 dana od poziva za plaćanje dospjele zakupnine
- potraživanje zakupnine zastarijeva za tri godine, a zastarni rok teče od prvog dana nakon dana kad je vjerovnik imao pravo zahtijevati njezino plaćanje

3. Vraćanje stvari

- **za istrošenost** stvari redovitom uporabom zakupnik **ne odgovara**
- ako izvršio promjene na stvari dužan stvar vratiti u prvobitno stanje

5.3. Podzakup

- podzakup je ugovor kojim zakupnik (zakupoprimatelj) prenosi na drugoga (podzakupnika) svoje pravo uporabe i uživanja od zakupodavca zakupljene stvari ako se time ne nanosi šteta zakupodavcu
- ako je prema zakonu ili ugovoru potrebna suglasnost zakupodavca on može ugovor o zakupu otkazati ako je zakupljena stvar dana u podzakup bez njegova dopuštenja

5.4. Prestanak zakupa

1. Protek vremena

- ako nakon proteka vremena određenog ugovorom zakupnik produži rabiti stvar, a zakupodavac se tomu ne protivi, smatra se da je sklopljen ugovor o zakupu na neodređeno vrijeme

2. Otkaz

- otkaz je izjava volje jedne strane o prestanku ugovora o zakupu
- **otkazni rok** je potreban kako bi se druga strana mogla pripremiti za prestanak ugovora
- bez otkaznog roka:
  - ako su zakupljene stvari npr. opasne po zdravlje
  - ako nakon opomene zakupnik rabi protivno ugovoru/namjeni/zanemaruje održavanje

3. Viša sila

- obje strane snose odgovornost
- ako se tijekom ugovora stvar potpun uništen: zakup prestaje po zakonu (***ex lege***)
- ako se tijekom ugovora stvar djelomično uništi: zakupnik može raskinuti ugovor ili ostati u zakupu i tražiti sniženje zakupnine

4. Smrt

- zakup se nastavlja s pravnim sljednicima ako nije drugačije ugovoreno

6. Ugovor o trgovinskom zastupanju

- **trgovinsko zastupanje** - zastupanje koje zastupnik obavlja kao svoju gospodarsku djelatnost na temelj posebnog ugovora sa zastupanim
- zastupnik se obvezuje stalno brinuti da treće osobe sklapaju ugovore s njegovim nalogodavcem, te u tom smislu posredovati između njih i nalogodavca
- nakon dobivene ovlasti sklapa ugovore s trećima u ime i za račun nalogodavca, a nalogodavac se obvezuje isplatiti određenu naknadu (**proviziju**) za svaki sklopljeni ugovor
- ugovor o zastupanju sam po sebi ne ovlašćuje zastupnika na sklapanje poslova s trećima u ime i za račun zastupanoga, nego je za to potrebna posebna **ovlast (punomoć)**
- **dva pravna odnosa:**
  - **zastupnik - nalogodavac** (interni odnos: nalog)
  - **zastupnik treći** (eksterni odnos: punomoć)
- u ime i za račun nalogodavca: sva prava i obveze se odnose na nalogodavca
- suugovaratelj može valjano činiti izjave u vezi ugovora i nalogodavcu i zastupniku

- zastupnik može sklapati ugovore u ime i za račun svojeg nalogodavatelja ako je za to dobio:
  - **generalnu (opću) punomoć** - po kojoj može poduzimati samo pravne poslove koji **pripadaju** u redovito poslovanje
  - **posebnu punomoć** - po kojoj može poduzimati i poslove koji **ne pripadaju** u redovito poslovanje, ali samo ako je posebice ovlašten za obavljanje jednog ili više poslova
- **Karakteristike ugovora:**
  - konsenzualan ugovor
  - dvostrano obavezan
  - formalan ugovor
  - naplatni ugovor
- svaki ugovor mora biti sklopljen u **pisanom obliku**
- posebni oblik odgovornosti: **del credere odgovornost**
  - zastupnik jamči za ispunjenje obveze trećega, ne odgovara redovito nalogodavatelju za ispunjene obveze iz ugovora
  - del credere provizija
- zastupnik (agent) - zastupnički (agencijski) ugovor

6.1. **Obveze zastupnika**

- brinuti o interesima nalogodavca, duža je postupati s pozornošću dobrog gospodarstvenika
- držati se nalogodavčevih uputa
- davati nalogodavcu potrebne obavijesti o stanju na tržištu
- čuvati poslovne tajne nalogodavca za koje je doznao u vezi s povjerenim poslom
- nakon prestanka ugovora vratiti nalogodavcu stvari koje mu je on dao na uporabu za vrijeme trajanja ugovora
- ne raditi poslove za drugoj nalogodavca na istom području za istu vrstu poslova

6.2. **Obveze nalogodavca / nalogodavatelja**

- isplatiti **naknadu (proviziju)** za ugovore sklopljene posredovanjem zastupnika
- isplatiti naknadu za ugovore koje je neposredno sklopio s klijentima koje je našao zastupnik
  - pravo na proviziju stječe se kada je ugovor ispunjen
    - ili ako je ugovor neispunjen, ali ako su uzroci na strani nalogodavca
  - visina provizije: ugovor, tarifa, uobičajena provizija
- isplatiti posebne troškove koje je zastupnik učinio u korist nalogodavca ili na njegov nalog
  - nema pravo na naknadu redovitih troškova
- staviti zastupniku na raspolaganje **dokumentaciju** potrebnu za obavljanje zastupničkih poslova
- bez odlaganja **obavijestiti** zastupnika o odluci o prihvatu ili odbijanju sklapanja ugovora koji je pripremio zastupnik

6.3. **Prestanak ugovora**

1. istek roka
2. otkaz
3. raskid

7. Ugovor o posredovanju

- **posrednik** se obvezuje nastojati naći i dovesti u vezu s **nalogodavcem (komitentom)** treću osobu kako bi nalogodavac i treća osoba pregovarali o sklapanju određenog ugovora, a nalogodavac se obvezuje isplatiti posredniku određenu naknadu ako ugovor bude sklopljen
- **uloga posrednika**
  - dovođenje komitenta u kontakt s potencijalnim partnerima za sklapanje određenih ugovora
  - posrednik ne sklapa ugovor s trećima
  - posrednik ne prima od trećega za nalogodavca ispunjenje obveze iz ugovora sklopljenog njegovim posredovanjem (osim ako za to dobije posebnu punomoć)
- nalogodavac može opozvati nalog u svako doba, osim ako se nije toga odrekao i ako opoziv nije suprotan načelu savjesnosti
- nalogodavac nije dužan pristupiti pregovorima ni sklapanju ugovora s trećima, ali odgovara posredniku za štetu ako postupio suprotno načelu savjesnosti i poštenja
- Ugovor o posredovanju ima sličnosti s ugovorom o djelu, a ujedno je i oblik ugovora o nalogu
  - u oba ugovora posrednik se obvezuje obaviti posao po nalogu naručitelja
- primjena odredaba ugovora o djelu: ako je ugovoreno da će posrednik imati pravo na naknadu čak i ako njegovo nastojanje ostane bez rezultata, posrednik ima pravo na naknadu samo ako komitent i treći sklope određeni ugovor temeljem njegovog posredovanja
- supsidijarna primjena odredaba o nalogu
- **Karakteristike:**
  - konsenzualan
  - neformalan ugovor
  - naplatan
    - ako komitent i treći sklope posao
    - ako su stranke ugovorile posredničku naknadu bez obzira na uspjeh posredovanja

7.1. Obveze posrednika

- posrednik je dužan pozornošću dobrog gospodarstvenika tražiti priliku za sklapanje određenog ugovora i upozoriti na to nalogodavca
- ako se na to posebno obvezao, posredovati u pregovorima i nastojati da se ugovor sklopi; ako ne uspije nije odgovoran
- obavijestiti nalogodavca o svim značajnim okolnostima koje su mu poznate ili su mu morale biti poznate
- voditi posrednički dnevnik, ubilježiti bitne podatke o ugovoru koji je sklopljen njegovim posredovanjem i izdati izvadak (**posrednički list** dokaz strankama da je ugovor sklopljen posredovanjem posrednika)
  - neizdavanje ne utječe na valjanost ugovora
- naknaditi štetu nalogodavcu, odnosno trećoj osobi koju bi one pretrpjele njegovom krivnjom
- ako protivno ugovoru ili interesu nalogodavca radi za suprotnu stranu gubi pravo na naknadu i troškove,

7.2. Obveze nalogodavca / nalogodavatelja

- isplatiti naknadu posredniku ako s trećom osobom isplatiti naknadu posredniku ako s trećom osobom sklopljen ugovor makar nije bila ugovorena
  - visina naknade:
    - ugovor
    - tarifa
    - poslovni običaj
    - prema posrednikovom trudu i usluzi
  - posrednik stječe pravo na naknadu u trenutku sklapanja ugovora za koji je posredovao čak i ako je taj ugovor nevaljan
  - posrednik koji je dobio nalog za posredovanje od obiju stranaka može od svake strane zahtijevati samo polovicu naknade te brinuti o interesima obiju stranaka pozornošću dobrog gospodarstvenika
- isplatiti posredniku troškove ako ugovorom o posredovanju tako određeno čak i ako ugovor između, nalogodavca i trećega nije sklopljen

8. Ugovor o komisiji (komisijski ugovor)

- ugovorom o komisiji **komisionar** se obvezuje da će za naknadu (proviziju) obaviti u svoje ime i **za račun komitenta** jedan ili više povjerenih mu poslova
- komisionar ima pravo na proviziju i kad nije ugovorena
- **dva odnosa:**
  - komisionar - komitent
  - komisionar - treća osoba
- **razlika komisijski ugovor - zastupnički ugovor:**
  - komisionar radi po nalogu i za račun komitenta, ali u svoje ime
    - treći ni ne mora znati za komitenta
  - zastupnik: u ime i za račun komitenta
- **razlika komisijski ugovor - posrednički ugovor:**
  - komisionar sklapa poslove s trećima
  - posrednik dovodi komitenta u vezu s trećima
- **razlika komisijski ugovor - ugovor o djelu:**
  - komisionar ne poduzima samo faktičke nego i (pretežno) pravne radnje za komitenta
- **razlika komisijski ugovor - ugovor o nalogu:**
  - komisionar uvijek postupa u svoje ime i uvijek uz naknadu
  - komisijski ugovor je posebne vrste naloga (ali samo kao interni odnos! - supsidijarna primjena pravila o nalogu)
- **Karakteristike:**
  - konsenzualan
  - dvostrano obavezan
  - neformalan ugovor
  - naplatan

- **Tipični oblici komisijskog ugovora:**

- kupovni (kod uvoza robe) - **komisijska kupnja**
  - komisionar ima nalog od komitenta da kupi određenu stvar
- prodajni (kod izvoza robe) - **komisijska prodaja**
  - komisionar ima nalog da proda stvar
- **del credere komisija** - komisionar odgovara za ispunjenje obveze svog suugovaratelja (trećeg komitenta)
  - solidarna odgovornost
  - provizija *del credere*

8.1. **Obveze komisionara**

1. pridržavati se naloga
  - ako je sklopio posao pod nepovoljnijim uvjetima, dužan je nadoknaditi razliku i možebitnu štetu
  - ako je sklopio posao pod povoljnijim uvjetima, sva korist pripada komitentu
2. čuvati povjerenu mu robu s pažnjom dobrog gospodarstvenika
3. utvrditi stanje robe koju mu je poslao komitent, bez odgađanja obavijestiti komitenta o danu prispjeća i vidljivim oštećenjima, manjku
4. obavijestiti o promjenama na robi, u slučaju opasnosti od većeg oštećenja prodati na najpovoljniji način
5. priopćiti s kojom je osobom obavio posao; iznimno, ako prodaja pokretnih stvari putem komisijskih prodavaonica, komitent ne dobiva ime kupca
6. položiti račun o obavljenom poslu bez nepotrebnog odgađanja
7. predati sve što je primio na temelju posla

8.2. **Obveze komitenta**

1. **isplatiti naknadu (proviziju)**

- kad komisionar obavi posao i onda ako je obavljanje posla spriječeno uzrokom za koji odgovara komitent
- ako se posao ne obavi iz razloga za koji ne odgovara ni komisionar ni komitent komisionar ima pravo na, odgovarajuću naknadu za svoj trud
- visina naknade:
  - ugovor
  - tarifa
  - prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu

2. **nadoknaditi komisionaru troškove** koji su bili potrebni za obavljanje naloga

9. Ugovor o licenci

- **davatelj licencije** se obvezuje ustupiti stjecatelju licencije, u cijelosti ili djelomično, pravo iskorištavanja izuma, tehničkog znanja i iskustva, žiga, uzorka ili modela, a **stjecatelj licencije** se obvezuje da će mu za to platiti
- **Karakteristike ugovora:**
  - konsenzualan
  - dvostrano obavezan
  - formalan
  - naplatan
  - imenovan ugovor
- **Bitni sastojci:**
  - predmet licencije
  - naknada (licenčna pristojba)
- Međunarodna konvencija o zaštiti industrijskog vlasništva, Pariz, 1883.
- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima

9.1. Predmet ugovora

1. Izum

- novo rješenje određenog tehničkog problema
- rezultat stvaralačkog rada, tehnički izvediv, primjenjiv u industrijskoj ili drugoj djelatnosti
- štiti se izdavanjem **patenta** od ovlaštenog tijela nositelj patenta ima isključivo pravo iskorištavanja zaštićenog izuma, a može to pravo ugovorom o licenci prenijeti na drugoga

2. Tehničko znanje i iskustvo (*know-how*)

- primijenjeno tehničko znanje te metode i podaci potrebni za praktično ostvarenje i primjenu tehnike koja služi u industrijske svrhe
- cjelokupno znanje i iskustvo potrebno za suvremeno poslovanje ne uživa patentnu zaštitu, najbolje ga zaštititi ugovorom o licenci

3. Industrijski uzorak i model

- **uzorak** - dvodimenzionalna tvorevina, slika ili crtež koji služi kao podložak i može se prenijeti na industrijski ili obrtnički proizvod
- **model** - trodimenzionalna tvorevina koja je industrijski ili obrtnički proizvod ili koja se na takav proizvod može prenijeti
- **Zakon o industrijskom obličju (ZOI):**
  - **obličje** se smatra **novim** ako nije istovjetno s obličjem koje je bilo i dostupno javnosti prije datuma podnošenja prijave, odnosno ako je zahtijevano pravo prednosti prije priznanja tog datuma prednosti
  - obličje se smatra **osobitim** ako se ukupni dojam koji ostavlja na korisnika proizvoda bitno razlikuje od ukupnog dojma koji na tog korisnika ostavlja bilo koje obličje otprije dostupno javnosti

4. Rodni i uslužni žig

- znak koji se može grafički prikazati i koji je prikladan za razlikovanje proizvoda i usluga jednog sudionika u gospodarskom prometu od proizvoda i usluga drugog sudionika u tom prometu (riječi, slova, brojke, kratice, grafički prikaz, kombinacije boja, oblici proizvoda i njihova pakovanja, te kombinacije navedenoga)
- Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga

9.2. Oblici ugovora o licenci

1. isključiva – neisključiva

- isključiva licencija: stjecatelj licencije stječe isključivo pravo iskorištavanja predmeta licencije (mora biti izričito ugovoreno)
- davatelj licencije ne može sam iskorištavati predmet licencije niti povjeriti drugome u granicama prostornog važenja licencije

2. ograničena - neograničena

- u pravilu licencija je prostorno ograničena za cijelo državno područje ali može se ugovoriti uže područje
- stranke moraju voditi brigu o tome da ograničenje nije protivno hrvatskom Ustavu i zakonima

3. podlicencija

- ugovor kojim stjecatelj licencije pravo iskorištavanja licencije ustupa drugome
- ako je isključiva licencija - nema ograničenja
- ako je neisključiva - zabranjeno, osim ako se izričito ugovori

9.3. Obveze davatelja licencije

- u određenom roku predati stjecatelju licencije predmet licencije i svu tehničku dokumentaciju
- dati stjecatelju upute za uspješno iskorištavanje predmeta licencije
- jamčiti stjecatelju tehničku izvodljivost i uporabljivost predmeta licencije (odgovornost za materijalne nedostatke)
- jamčiti da pravo iskorištavanja licencije pripada njemu, da na predmetu ugovora nema tereta i da iskorištavanje nije ograničeno u korist trećega

9.4. Obveze stjecatelja licencije

- **platiti** davatelju ugovorenu naknadu
  - tzv. **gratis-licencija** se mora izričito ugovoriti
  - način isplate naknade: fiksna svota ili prema proizvedenom (prodanom) proizvodu
- iskorištavati predmet licencije na ugovoreni način, u ugovorenom opsegu i u ugovorenim granicama
- suzdržati se od korištenja naknadnih usavršavanja predmeta licencije (ne može se automatski koristiti poboljšanjima koja je ostvario davatelj) čuvati predmet licencije u tajnosti
- obilježiti robu oznakom iz koje je vidljivo da se radi o proizvodu proizvedenom po licenci
  - ako uz licenciju za proizvodnju ustupljena i licencija za uporabu žiga, stjecatelj može staviti u promet robu s tim žigom samo ako je iste kvalitete kao i roba koju proizvodi davatelj licencije
- **podnositi izvješća** o opsegu iskorištavanja predmeta licencije i obračunati naknadu svake godine (kad se naknada određuje ovisno o opsegu iskorištavanja predmeta licencije)

9.5. Prestanak ugovora

1. protek vremena
2. otkaz
3. raskid

10. Ugovor o ortaštvu

- ugovorom o ortaštvu dvije ili više osoba obvezuje se da će bez stvaranja novog subjekta udružiti svoj rad (trud) i/ili svoju imovinu u ostvarivanju nekog zajedničkog cilja
- **ortaštvo** (*societas*; društvo građanskog prava, društvo za zajedničko tečenje) izričito se ponovno ugrađuje u naše hrvatsko pravo, kojim se uvodi primjena pravila Općeg građanskog prava (OGZ)
- amer. *partnership*
- Zajednički cilj (zajednička korist)
  - ugovorne stranke se moraju dogovoriti o zajedničkom cilju - gospodarstveni cilj
  - stranke mogu ugovoriti samo sudjelovanje u gubitku ili samo sudjelovanje u dobitku (*societas leonina* i dopuštena)
    - isto tako je to riješeno i pri javnome trgovačkome društvu (JTD), ali ne i kod tajnog društva
  - cilj je zajednički ostvaruje li njime svaki ortak i svoj pojedinačni cilj
  - zajednički cilj može biti materijalni i idealni
  - cilj mora biti i dopušten (Ustav RH, prisilni propisi, moral) - u suprotnome je ugovor ništavan
- Doprinos svih članova
  - bitna pretpostavka za postojanje ortaštva
    - ortaštvo bez ikakvog doprinosa ortaka nije moguće
  - činidbe svake vrste ako pogodne za unapređenje cilja društva
  - doprinos (trud, rad) treba razlikovati od glavnice ortaštva jer nisu svi ortaci u njoj duži sudjelovati
    - ortak koji ulaže samo svoj rad ima pravo na dobitak, ali ne i na udio u glavnici ortaštva, osim ako je vrijednost njegova rada procijenjena u novcu i uključena u glavicu
- Ortaštvo je zajednica osoba i dobara
  - ortaštvo nema pravnu sposobnost
  - zajednica osoba: sporazum o zajedničkoj organizaciji putem koje svaki ortak ima utjecaj i pravo sudjelovanja u odlučivanju
  - zajednica dobara: ortački ulozi + imovina stečena poslovanjem = glavnica (fond) društva
  - za vrijeme trajanja ortaštva ortak ne može raspolagati svojim udjelom ni pojedinim stvarima i pravima iz zajedničke imovine, niti zahtijevati diobu imovine

10.1. Obilježja ortačkog ugovora

- ugovor o ortaštvu mogu sklopiti:
  - fizičke i pravne osobe
  - domaće i strane
- trajan obveznopravni odnos
- imenovani ugovor
- konsenzualan ugovor
- neformalan ugovor (usmenim i pisanim putem, te konkludentno)
  - iznimke:
    - kad se nekretnine unose u imovinu ortakluka
    - kad se ugovor odnosi samo na sadašnju ili samo na buduću imovinu

- izmjena ugovora: potrebna je suglasnost svih ortaka
- ako treći koji je u dobroj vjeri stekne dojam da između više osoba postoji odnos ortaštva (bez obzira da li ugovor postoji) - oni se u odnosu prema trećem tretiraju kao ortaci
- **uzajamno obvezan** ugovor (dužnost ortaka: doprinositi ostvarivanju zajedničkog cilja)
- **nenaplatan** ugovor (činidbe ortaka se ne mogu međusobno razmjenjivati i naplaćivati, već su posvećene zajedničkom cilju)
- **trajan** obveznopravni odnos (određeno/neodređeno vrijeme obveza pridržavanja otkaznih rokova)

10.2. Obveze i prava ortaka

1. Unošenje uloga

- svaki ortak je dužan unijeti ugovorom utvrđen ulog (svota novaca, stvari, vrijednosni papiri, patent, autorska prava, *know-how*, rad, itd.)
- ako nije drugačije ugovoreno, ulozi su jednaki odnosno jednake vrijednosti
- ortak koji ulaže samo svoj rad ima pravo na udio u dobitku, ali ne i na udio u glavnici (osim ako je vrijednost njegova rada procijenjena u novcu i uključena u glavicu)
- naknadno povećanje uloga: ako ne pristane, može istupiti/može ga se isključiti iz društva (ako se zbog promijenjenih okolnosti zajednički cilj ne bi mogao postići bez povećanja uloga)
- ortak odgovara za materijalne i pravne nedostatke svojeg uloga
- stvari koje se unose u ortaštvo: uporaba ili vlasništvo
- smatra se da ulozi postaju zajedničkom imovinom (zajedničko vlasništvo) z
- a vrijeme trajanja ortaštva: ortak ne može raspolagati svojim udjelom, niti pojedinim stvarima i pravima iz zajedničke imovine, niti zahtijevati diobu

2. Sudjelovanje u ostvarivanju zajedničkog cilja

- bez obzira na vrstu i veličinu uloga dužni jednako sudjelovati u ostvarivanju cilja
- vođenje poslova, zastupanje

3. Sudjelovanje u dobitku i gubitku

- svaki ortak ima pravo na udio u dobitku i obvezu snošenja gubitka
- ako sudjelovanje u dobitku/gubitku nije utvrđeno ugovorom svi jednako

4. Zabrana konkurencije

- nijedan ortak nema pravo poduzimati poslove kojima bi se ugrozilo ostvarivanje zajedničkog cilja ili nanijela šteta ortaštvu
- postavljena šire nego kod trgovačkih društava

5. Odgovornost za štetu

- ortak odgovara za štetu koju nanese svojom krivnjom
- kriterij pretpostavljene krivnje: pozornost dobrog gospodara (domaćina) - povećana pozornost
- u načelu nije dopušten prijeboj štete s koristi koju je ortak nekim poslom pribavio ortaštvu
  - iznimno dopušten ako ortak samovoljno poduzeo novi posao koji je ortaštvu nanio istodobno i štetu i korist
- **ovlaštenik** za postavljanje zahtjeva
  - ortaštvo (svi ortaci)
  - ortak pojedinac ako dokaže da je štetnim ponašanjem drugog ortaka smanjen upravo njegov dobitak utvrđen ortačkim ugovorom

10.3. Poslovodstvo

- Pojedinačno/skupno poslovodstvo
  - **Poslovodstvo** - sve faktične i pravne radnje povezane s ostvarivanjem zajedničkog cilja
  - **Pojedinačno poslovodstvo**
    - svi ortaci ili samo neki od njih ovlašteni voditi poslove društva, i to tako da je svaki od njih ovlašten sam voditi poslove
    - može se ugovorom predvidjeti da se ostali poslovođe mogu usprotiviti poduzimanju posla (pravo veta)
  - zabranjeno je povjeravanje vođenja poslova osobama izvan ortaštva (ali se može posebno ugovoriti jednoglasnom odlukom ortaka)
  - poslovođe se moraju pridržavati uputa drugih ortaka i naloge obavljati osobno (imaju položaj nalogoprimatelja)
  - **Skupno poslovodstvo** - za poduzimanje svakog posla potrebna suglasnost svih ovlaštenih ortaka
  - ortačkim ugovorom se dogovara način vođenja poslova; ako nije ugovoreno smatra se da je skupno,
- Donošenje odluka
  - ako nije utvrđeno ugovorom primjenjuju se pravila o, upravljanju zajedničkom stvari u suvlasništvu (Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima)
  - poslovi **redovitog upravljanja**
    - suglasnost ortaka čiji ulogi čine više od polovice vrijednosti stvari
    - ako nema suglasnosti, a poduzimanje posla nužno za redovito održavanje stvari, odlučuje sud u izvanparničnom postupku
  - poslovi **izvanrednog upravljanja**
    - suglasnost svih ortaka
    - ako nema jednoglasnosti, može se tražiti dioba putem suda u izvanparničnom postupku
  - ortaci koji ulažu samo svoj rad čija vrijednost nije procijenjena u novcu i ne ubraja se u glavicu: mogu predlagati donošenje odluka, ali nemaju pravo glasa
- Oduzimanje ovlasti i otkazivanje poslovodstva
  - ovlast na vođenje poslova može se oduzeti jednoglasnom odlukom ortaka zbog grube povrede povjerene mu dužnosti, nesposobnosti za uspješno vođenje i dr. važnih razloga (npr. nepostupanje prema nalogu)
  - za otkaz poslovodstva mora postojati opravdan razlog (npr. bolest)

10.4. Zastupanje i odnos prema trećima

- zastupanje može biti pojedinačno i skupno
- zastupanje u obliku punomoći može se povjeriti i trećim osobama koje nisu ortaci
- **zastupnik** ne može pravnim poslom s trećom osobom valjano obvezati ortaštvo bez prethodnog/naknadnog, izričitog/prešutnog pristanka ostalih ortaka

10.5. Polaganje računa i pravo nadzora

- poslovođe su dužne uredno voditi poslovne knjige i polagati račun o stanju zajedničke imovine, te prihodima i rashodima
- ortaci koji nisu poslovođe imaju pravo osobnog nadzora poslovanja ortaštva, te pravo zahtijevati izvješće o poslovima i pravo uvida u poslovne knjige i ostale isprave

10.6. Istupanje i isključenje ortaka

- istupanjem/isključenjem ortaka ne prestaje ortaštvo (osim ako postoje samo dva ortaka)
- **Istupanje**
  - ortaštvo na **neodređeno** vrijeme
    - ortak može otkazati u bilo koje doba, osim u nevrijeme ili na štetu ostalih ortaka
  - ortaštvo na **određeno** vrijeme
    - samo zbog važnih razloga (npr. neunošenje uloga - povreda bitne obveze od strane drugog ortaka)
    - odgovornost za štetu ako otkáže suprotno zakonskim odredbama
    - ništava odredba ugovora kojom se isključuje/ograničava pravo ortaka na otkaz
- **Isključenje**
  - važni razlozi (npr. povreda bitne obveze iz ugovora o ortaštvu, stečaj ortaka)
  - jednoglasnost, osim ako drugačije ugovoreno

10.7. Prestanak ortaštva

- **razlozi za prestanak:**
  - ostvarenje zajedničkog cilja/ostvarenje cilja nemoguće
  - protek vremena
  - propast zajedničke imovine
  - sporazum ortaka
  - smrt/prestanak postojanja, istup ortaka (ako dva ortaka) - ako ih više, zakonska presumpcija da ostali žele nastaviti
- **nasljednici ortaka**
  - obvezni nastaviti ortaštvo ako tako određeno ugovorom o ortaštvu
  - ako nasljednik nije u mogućnosti ispuniti obveze ostavitelja prema ortaštvu, odbija mu se razmjerni dio od njegovog dijela ostavine
  - ako se ortaštvo ne nastavi s nasljednicima, oni su ovlašteni zahtijevati od ortaštva polaganje računa i podmirenje potraživanja, te moraju podmiriti dug ostavitelja prema ortaštvu

10.8. Dioba zajedničke imovine

- nakon što je ortaštvo prestalo pristupa se diobi zajedničke imovine
  1. **Izdvajanje stvari danih na uporabu i njihovo vraćanje ortaku**
    - nema naknade za pogoršanje uslijed redovite uporabe ili za slučajnu propast stvari
  2. **Podmirivanje dugova** ortaštva
    - ostavlja se dio za nedospjela i sporna dugovanja
    - ako zajednička imovine nije dostatna, ortaci doplaćuju prema svom udjelu u snošenju gubitka
    - ako neki ortak ne može platiti svoju kvotu, ostali podmiruju na jednake dijelove
  3. **Vraćanje ortačkih uloga** (za nenovčane uloge se daje naknada u visini njihove vrijednosti u vrijeme ulaganja)
  4. **Podjela ostatka zajedničke imovine prema udjelima u dobiti**

11. Ugovor o *joint venture*

- *joint venture* je ugovor kojim dvije ili više osoba udružuju svoju imovinu ili rad radi ostvarenja unaprijed zadanog poslovnog pothvata, te se razdružuju nakon njegova ispunjenja; razmjerno svom udjelu ili dogovoru stranke snose gubitak i dijele dobitak
- odnosi se na unaprijed određenu poslovnu operaciju čije je ispunjenje vezano za određeno vrijeme - kod ortaštva se radi o zajedničkom vođenju poslova u svim segmentima njihove djelatnosti i u pravilu je trajan poslovni odnos
- **Pretpostavke:**
  1. Ugovor (izričit, prešutan)
  2. Zajednički interes (doprinos)
  3. Podjela dobitka i snošenje gubitaka
  4. Neograničena odgovornost prema trećima
  5. Zajedničko upravljanje i nadzor
  6. Ne stvara se novi subjekt

11.1. Leasing

- davatelj leasinga se obvezuje financirati predmet ugovora tako da ga sam izradi ili ga kupi ili daje izraditi kod trećeg, sve po narudžbi primatelja (korisnika) leasinga, i predati mu ga na korištenje, a on će plaćanjem leasing naknade u cijelosti ili djelomično naknaditi investicijske troškove davatelja, s time da nakon isteka ugovornog roka primatelj ima pravo otkupiti predmetu ugovora (opcija kupnje), vratiti predmet ugovora odnosno nastaviti s njegovom uporabom
- Predmet ugovora
  - korištenje tuđih pokretnih (rjeđe nepokretnih) stvari, redovito vrlo velike vrijednosti i visoke tehnologije
  - vijek trajanja opreme u tehničkom smislu redovito mora biti duži od trajanja ugovora
  - često se ugovara obvezatna zamjena opreme ako se tijekom trajanja ugovora znatno usavrši tehnologija i oprema

11.1.1. Operativni leasing

- stranke mogu otkazati ugovor u svako vrijeme
  - trajanje ugovora redovito kraće od gospodarskog vijeka trajanja predmeta ugovora
- leasing naknada je manja od vrijednosti predmeta ugovora, pa davatelj leasinga ne može iz leasing ugovora amortizirati svoje investicijske troškove ugovor o djelomičnoj amortizaciji
- davatelj leasinga snosi sav rizik zastarjelosti i gubitka predmeta ugovora, plaća osigurninu, takse itd. leasing naknadom može nadoknaditi samo dio svoje investicije

11.1.2. Financijski leasing

- stranke utvrđuju najmanji rok korištenja predmeta ugovora u kojem nijedna stranka ne može otkazati ugovor
- trajanje ugovora redovito se ugovara tako da ono odgovara redovitom vremenu gospodarskog iskorištenja predmeta ugovora (amortizacija)
- ukupan iznos ugovorene leasing naknade veći je od nabavne cijene predmeta ugovora pa davatelj amortizira svoje investicijske troškove
- korisnik leasinga snosi sve troškove i rizike vezane uz preuzimanje i korištenje predmeta ugovora

11.1.3. Usporedba leasinga sa sličnim institutima

1. Leasing i ugovor o prodaji s pridržajem prava vlasništva
  - leasing - predaja stvari radi uporabe a , ne prijenosa vlasništva; kupnja stvari nakon isteka ugovornog roka je opcija
  - pridržaj vlasništva - kupnja učinjena odmah uz raskidni uvjet, ispuni li kupac svoje ugovorne obveze stvar automatski , prelazi u vlasništvo kupca
2. Leasing i ugovor o zajmu
  - leasing - korisnik ne stječe pravo vlasništva primitkom stvari nego , pravo uporabe; mora vratiti istu stvar
  - zajam - zajmoprimac se ne obvezuje vratiti istu stvar, nego samo istu količinu stvari iste vrste i kakvoće, a na primljenim stvarima zajmoprimatelj stječe odmah pravo i iš vlasništva
3. Leasing i ugovor o zakupu
  - leasing je **najsličniji** ugovoru o zakupu
  - kod zakupa zakupodavatelj daje neku stvar na uporabu uz plaćanje zakupnine te obvezom da ju vrati nakon nekog vremena

- leasing također obvezuje davatelja predati određenu stvar na uporabu korisniku, koji se obvezuje plaćati leasing pristojbu te nakon ugovorenog roka vratiti ili otkupiti stvar odnosno produžiti ugovor o leasingu
- leasing osim obilježja zakupa sadrži i sastojke ostalih imenovanih ugovora (npr. o djelu, o zajmu, o prodaji ž s pridržajem prava vlasništva itd.)
- leasing nije klasični ugovor obveznog prava, već ugovor suvremenog gospodarstva oblikovan u međunarodnoj praksi

11.2. Timesharing (ugovor o davanju turističkog objekta na vremensko korištenje)

- davatelj se obvezuje predati na korištenje turistički objekt i održavati ga, a korisnik (nositelj prava korištenja) ovlašten je primljeni objekt rabiti u skladu s njegovom namjenom određeni broj godina u određenom razdoblju tijekom godine, vratiti ga i cijeli iznos zakupnine platiti unaprijed
- Karakteristike ugovora:
  - neimenovan
  - konsenzualan
  - dvostruko obvezan
  - naplatan
  - formalan
- supsidijarna primjena odredaba ZOO o zakupu

12. Ugovor o zamjeni

- svaki ugovaratelj se obvezuje predati drugoj strani određenu stvar u vlasništvo
- Karakteristike ugovora:
  - konsenzualan
  - dvostrano obvezan
  - neformalan
- obje strane obavljaju činidbu koju kod ugovora o prodaji obavlja prodavatelj (predaja stvari/prijenos prava)
- temeljem ugovora o zamjeni za svakog ugovaratelja nastaju prava i obveze koje iz ugovora o prodaji nastaju za prodavatelja
- Glavna obveza:
  - predaja stvari u vrijeme i na mjestu predviđenom ugovorom
  - odgovornost za materijalne i pravne nedostatke stvari

13. Ugovor o djelu

- izvođač radova (poduzetnik) se obvezuje obaviti određeni posao kao što je izrada ili popravak neke stvari, obavljanje kakvog fizičkog ili umnog rada i sl., a naručitelj mu se za to obvezuje platiti naknadu
- Karakteristike ugovora:
  - imenovani

- konsenzualan
  - dvostranoobvezan
  - naplatan
  - neformalan
- Bitni sastojci:
    - djelo
    - naknada

13.1. Razgraničenje prema drugim ugovorima

1. Ugovor o djelu i ugovor o nalogu
  - sličnost: obavljanje određenog posla
  - razlika:
    - kod naloga nalogoprimac se obvezuje da će za drugoga obaviti određen pravni posao i to za račun svog nalogodavca
    - kod djela izvoditelj ne predstavlja naručitelja prema trećima već obavlja posao za naručitelja; taj posao nije pravni posao, već je materijalne prirode (izraditi stvar, stvoriti intelektualno djelo itd.)
2. Ugovor o djelu i ugovor o kupoprodaji
  - što ako se djelo sastoji u izradi pokretne stvari, a izvođač je izrađuje iz vlastitog materijala? kakva je pravna kvalifikacija ugovora?
  - vrijedi što su stranke ugovorile (sama terminologija, prodavatelj-kupac, izvođač-naručitelj, upućuje na to o kojem se di) ugovoru radi)
  - ako materijal daje naručitelj → ugovor o djelu
  - ako materijal daje izvođač (prodavatelj) → ugovor o kupoprodaji
  - tri kriterija
    - a. ako se stranka obvezuje izraditi pokretnu stvar od vlastitog materijala smatra se u sumnji da se radi o ugovoru o kupoprodaji
    - b. ako se naručitelj obvezao dati bitan dio materijala potrebnog za izradu stvari smatra se ugovorom o djelu
    - c. bez obzira na to tko je dao materijal, ugovor se smatra ugovorom o djelu ako su ugovaratelji imali na umu osobito izvođačev rad
3. Ugovor o djelu i ugovor o radu
  - kod ugovora o radu nije važan rezultat rada, nego sam rad; postoji odnos subordinacije i ovisnosti kojeg pri ugovoru nema
  - kod ugovora o djelu nagrada se daje u načelu odjednom, kod ugovora o radu periodički

13.2. Sklapanje ugovora nadmetanjem

- iznimka od sklapanja izjavom ponuđenog o prihvatu ponude
  - poziv na nadmetanje obvezuje pozivatelja na sklapanje ugovora to s onim koji ponudi najnižu, cijenu
- kad nadmetanje uključuje intelektualni angažman (nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje)
  - poziv obvezuje pozivatelja ako je sudionik u nadmetanju prihvati uvjete sadržane u pozivu, te ako je njegovo rješenje prihvatilo povjerenstvo čiji je sastav unaprijed objavljen (čl. 595. ZOO)

13.3. Obveze izvođača radova

1. Izvršenje djela
  - glavna obveza: izvršiti djelo, prema ugovoru i u skladu s pravilima struke
  - odgovara za zakašnjenje ako nije obavio djelo u roku, ako rok nije određen, u vrijeme koje je razumno potrebno za takve poslove
  - Izvođač mora predati naručitelju stvar; oslobađa se obveze ako stvar propadne zbog uzroka za koje on d ne odgovara
  - mora osobno obaviti posao ako je tako ugovoreno ili proizlazi iz prirode posla a inače ne mora,
2. Odgovornost za nedostatke
  - izvođač je odgovoran za nedostatke izvedenog djela
  - naručitelj je dužan pregledati obavljeno djelo čim je to po redovitom tijeku stvari moguće i o nađenim nedostacima bez odgađanja obavijestiti izvođača
  - ako naručitelj na poziv izvođača da pregleda i primi obavljeni rad to ne učini bez opravdanog razloga, smatra se da je rad primljen
  - ako posao ima nedostatak koji ga čini neuporabljivim ili u suprotnosti s izričitim uvjetima ugovora naručitelj može raskinuti ugovor ne tražeći prethodno uklanjanje nedostatka te zahtijevati naknadu štete
  - ako se ne radi o nedostatku koji čini djelo neuporabljivim, naručitelj nema pravo na raskid ugovora, nego može zahtijevati da se nedostatak ukloni te ima pravo na naknadu štete
3. Dužnost upozorenja o nedostacima materijala ili naloga
  - izvođač je dužan upozoriti naručitelja na nedostatke materijala koje mu je on predao
  - u ispunjavanju svojih obveza izvođač mora postupati s povećanom pozornošću (pozornošću dobrog stručnjaka)
  - izvođač nije dužan postupiti po zahtjevu naručitelja ako je očito da materijal nije prikladan za naručeno djelo ili kad bi to moglo nanijeti štetu ugledu izvođača, a u oba slučaja izvođač može raskinuti ugovor

13.4. Obveze naručitelja

1. Isplata naknade
  - naknada
    - propisana tarifom, ugovorom, odnosno prema vrijednosti uloženog rada, vremenu redovito potrebnom za takav rad i uobičajenoj naknadi za tu vrstu rada
  - naknada nije bitan sastojak za nastanak ugovora
  - vrijeme isplate
    - nakon što je naručitelj pregledao i odobrio izvedeni rad, ako nije drugačije ugovoreno
  - izvoditelj ima pravo zalogu na stvarima što ih je napravio ili popravio
  - ako se tijekom izvođenja radova pojave veći troškovi od predviđenih izvoditelj mora o tome izvijestiti naručitelja jer inače gubi pravo potraživanja povećanih troškova
  - ako je naknada ugovorena temeljem proračuna uz izričito jamstvo izvoditelja za njegovu točnost, ne može se zahtijevati povećani iznos troškova
2. Obveza primanja djela
  - naručitelj je dužan primiti djelo, ako ne primi snosi pravne posljedice zakašnjenja vjerovnika
  - ako na poziv izvoditelja bez opravdanog razloga ne pregleda, a primi izvedeni rad smatra se da je djelo primio bez prigovora, pa rizik propasti i oštećenja stvari prelazi na naručitelja

13.5. Rizik

1. Snošenje rizika kad je materijal **dao izvođač**

- rizik snosi izvođač ako je stvar oštećena ili propadne prije predaje naručitelju; izvođač nema pravo na naknadu za dani materijal/svoj rad
- smatra se da je stvar predana naručitelju kada on pregleda rad i odobri ga, time on stječe pravo vlasništva te snosi rizik za slučajno oštećenje ili propast stvari
- ako je stvar nakon pregleda ostala kod izvođača, on je mora čuvati pozornošću dobrog gospodarstvenika, ali rizik od trenutka predaje prelazi na naručitelja

2. Snošenje rizika kad je materijal **dao naručitelj**

- kad naručitelj daje materijal za izradu ili popravak stvari, rizik snosi naručitelj (on je vlasnik, snosi rizik bez obzira gdje se nalazi) bez obzira na trenutak predaje izvođaču
- da li izvođač ima pravo na naknadu troškova i rada ako je stvar slučajno propala ili se oštetila, odnosno da li je naručitelj u tom slučaju obavezan platiti predviđenu naknadu?
- ako stvar slučajno propadne ili se ošteti, izvođač nema pravo na naknadu
- iznimno, izvođač ima pravo na naknadu ako je naručitelj došao u zakašnjenje pa je stvar oštećena ili propala nakon njegova zakašnjenja, odnosno ako se naručitelj nije odazvao urednom pozivu izvođača da pregleda stvar

13.6. Prestanak ugovora

1. Raskid ugovora zbog neispunjenja obveza

- izvođač:
  - ako naručitelj da materijal koji očito nije prikladan za izradbu djela ili bi mogla nanijeti štetu ugledu izvođača
- naručitelj:
  - ako se tijekom ispunjenja ugovora izvođač ne drži uvjeta ugovor i ne radi kako treba
  - ako je izvođač u zakašnjenju, a rok je ugovoren kao bitni sastojak ugovora (fiksni ugovor)
  - ako izvođač odbije ukloniti nedostatak, odnosno ako obavljeni posao ima takav nedostatak da je djelo neuporabljivo

2. Raskid ugovora voljom naručitelja

- u svako doba sve dok naručeni posao nije okončan iako izvođač pravodobno i uredno obavlja svoju obvezu
  - u tom slučaju naručitelj je dužan izvođaču isplatiti ugovorenu naknadu umanjenu za svotu troškova koje izvođač nije učinio, a koje bi bio dužan učiniti da ugovor nije raskinut

14. Ugovor o ostavi

- ostavoprimac (depozitar) se obvezuje primiti pokretnu stvar od ostavodavca (deponenta) i čuvati je besplatni ili uz , naknadu, te stvar vratiti nakon određenog vremena ili na zahtjev ostavodavca
- Karakteristike:
  - konsenzualan ugovor
  - neformalan
  - imenovan
  - nenaplatan/naplatan
  - jednostrano/dvostrano obavezan
- predmet ostave: pokretne stvari
ne dolazi do prijenosa vlasništva

- Bitni sastojci:
  - predmet ostave
  - vrijeme trajanja ostave
  - naknada (ako naplatna ostava)

14.1. Obveze ostavoprimca

1. Primanje stvari
2. Čuvanje stvari
  - naplatna - kao dobar gospodarstvenik (domaćin)
  - besplatna - kao svoju vlastitu stvar
  - o mjestu i načinu čuvanja odlučuje ostavoprimac ako su ugovoreni, ostavoprimac ih može izmijeniti samo ako to zahtijevaju izmijenjene okolnosti, u suprotnome odgovara i za slučajno oštećenje/propast stvari
  - dužan obavijestiti ostavodavca o svim promjenama koje se odnose na deponiranu stvar kako bi ovaj mogao poduzeti potrebne mjere
  - zabrana uporabe deponirane stvari
    - ako **nepotrošna** stvar a uporaba dopuštena: primjena, pravila o posudbi na odnose ugovaratelja, pravila o ostavi na vrijeme i mjesto vraćanja stvari
    - ako ipak upotrebljava stvar, duguje ostavodavcu naknadu, te odgovara za slučajnu propast/oštećenje stvari
    - ako dao drugome na čuvanje (bez pristanka ili bez nužde) odgovara za slučajnu propast/oštećenje
    - ne odgovara ako bi stvar slučajno propala/oštetila se i da je postupao u skladu s ugovorom
3. Vraćanje stvari
  - u stanju u kojem je primljena, sa svim plodovima i drugim koristima
  - vrijeme vraćanja
    - ako nije određen rok:
      - kad ostavodavac zatraži
      - kod besplatne ostave: u svako vrijeme (mora obavijestiti ostavodavca i dati mu primjeren rok za preuzimanje stvari)
    - ako rok određen:
      - ostavodavac može tražiti i prije roka (osim ako rok ugovoren isključivo u korist ostavoprimac)
  - **besplatna ostava** - može vratiti prije roka ako prijeti opasnost oštećenja/propasti ili ako bi daljnje čuvanje moglo uzrokovati štetu
  - **naplatna ostava** - ne može vratiti stvar prije roka ili na svoj zahtjev
  - mjesto vraćanja - mjesto predaje bez obzira gdje se čuva

14.2. Obveze ostavodavca

1. Preuzimanje stvari
  - ako ne preuzme: zakašnjenje vjerovnika
2. Naknada troškova i štete
  - opravdani troškovi (bez obzira da li naplatna ili besplatna ostava)
  - naknaditi štetu koju je ostavoprimatelj imao bez svoje krivnje zbog ostave
3. Naknada(kod naplatne ostave)
  - ako ugovorena
  - ako se ostavoprimac bavi primanjem stvari na čuvanje kao svojim redovitim zanimanjem

- ako se mogla očekivati s obzirom na okolnosti posla

14.3. Posebni slučajevi ostave

1. Redovita ostava
2. Neprava ostava
  - ostavoprimalac može potrošiti stvari koje su predmet ostave, a mora vratiti istu količinu stvari iste vrste
  - slična ugovoru o zajmu (ali kauza nije davanje u zajam, nego na čuvanje, ostavu)
3. Ostava u nuždi
  - kod očite opasnosti za imovinu (požar, potres, itd.) ugroženi ne može slobodno birati ostavoprimalca, stvar povjerava prvome koji naiđe
  - nužni ostavoprimalac mora čuvati stvar s povećanom pozornošću (ne može se ponašati kao sa svojom stvari)
4. Ugostiteljska ostava
  - ugovor u turizmu

15. Ugovor o uskladištenju

- skladištar se obvezuje primiti i čuvati određenu robu, poduzimati ugovorene i potrebne mjere radi njezina očuvanja u određenom stanju, te je predati na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a ostavodavac se obvezuje za to platiti određenu naknadu
  - konsenzualan ugovor
  - dvostrano obvezan
  - naplatan
  - neformalan
- supsidijarna primjena pravila o ostavi
- moguća primjena pravila o nalogu (u dijelu koji se odnosi na radnje skladištara za račun ostavodavatelja glede potrebnih, nužnih i korisnih troškova te nužne prodaje robe)
- opća pravila o vrijednosnim papirima primjenjuju se glede skladišnice i njezina prijenosa

15.1. Skladišta

- ograđeni, otvoreni, natkriveni ili zatvoreni prostor u kojem se čuva roba za prodaju i kupnju, koje rabi i kojim upravlja trgovačko društvo (ili fizička osoba) kojemu je predmet poslovanja skladištenje robe
- Vrste skladišta:
  - Javna: skladišnice
  - Privatna: potvrda o prijemu robe (nije vrijednosni papir i ne predstavlja uskladištenu robu)
  - Carinska skladišta: prostor pod carinskim nadzorom (Carinski zakon)
    - javno ili privatno carinsko skladište
    - korisnik: osoba deklaracijom obvezana smjestiti robu u postupak carinskog skladištenja ili osoba na koju su prenesena prava i obveze te osobe

15.2. Obveze sugovaratelja

- supsidijarna primjena pravila o ugovoru o zakupu

15.3. Posebne obveze i prava skladištara

1. Odgovornost

- objektivni kriterij (uzročnost)
  - odgovara i za slučajnu štetu nastalu na robu
  - ne ako viša sila, krivnja ostavodavca, mane ili prirodna svojstva robe, neispravna ambalaža
- upozoriti na mane i prirodna svojstva robe, neispravnu ambalažu koje je kao dobar skladištar opazio ili morao opaziti
- robu prodati bez odgađanja na najpogodniji način ako to na skladištarev poziv na vrijeme ne bi mogao učiniti ostavodavac (na robu promjene zbog kojih opasnost da će roba propasti/oštetiti se)
- ograničena odgovornost (stvarna šteta) do visine ograničena odgovornost (stvarna šteta) - do visine vrijednosti robe
  - slučajna propast stvari, obična nepažnja
- ako propast/oštećenje uzrokovao namjerom ili grubom nepažnjom
  - stvarnu štetu + izmakli dobitak

15.4. Posebne obveze ostavodavca

- prilikom predaje dati skladištaru sve potrebne obavijesti o robu i izjaviti kolika je njezina vrijednost

15.5. Skladišnica

- vrijednosni papir koji skladištar izdaje ostavodavcu kao dokaz da je robu primio na čuvanje, a koji ujedno sadrži pravo imatelja skladišnice da raspolaže robom
- skladištar izdaje skladišnicu na zahtjev ostavodavca
- dijelovi skladišnice:
  - priznanica - dio skladišnice kojim se može prenijeti vlasništvo (odnosno pravo raspolaganja) na robu
  - založnica - dio skladišnice kojim se može prenijeti založno pravo na uskladištenoj robu
  - moraju se pozivati jedna na drugu

15.6. Prijenos skladišnice

- skladišnica daje pravo imatelju zahtijevati od skladištara izručenje robe označene u njoj
- imatelj skladišnice može raspolagati robom označenom u skladišnici njezinim prenošenjem
- prienos skladišnice može se obaviti indosamentom (potpisivanjem indosanta, dotadašnjeg imatelja mjenice) - priznanica i založnica mogu se prenositi zajedno ili odvojeno
- indosatar (novi imatelj mjenice) ima pravo zahtijevati da se utvrdi prenošenje (indosiranje) priznanice ili založnice na njega u registar skladišta (registar izdanih skladišnica) gdje će se ubilježiti njegovo sjedište odnosno prebivalište

15.7. Prijenos (indosament) priznanice bez založnice

- primatelj priznanice (indosatar) ima pravo od skladištara zahtijevati predaju robe samo ako je imatelju založnice isplatio ili skladištaru položio za imatelja založnice iznos koji treba biti imatelju založnice isplaćen na dan dospelosti potraživanja

15.8. Prijenos (indosament) založnice bez priznanice

- primatelj ima pravo zalogu na robi; imatelj založnice (indosatar) nema pravo raspolaganje robom nego samo, **pravo zalogu** na robi za svoje potraživanje prema indosantu
- indosatar založnice bez priznanice kojem se ne isplati u roku njegovo potraživanje osigurano založnicom dužan je podići **protest** prema Zakonu o mjenici pod prijetnjom gubitka prava na isplatu prema indosantu
- nakon podizanja protesta imatelj založnice može nakon proteka osam dana od dospelosti potraživanja zahtijevati prodaju založene robe, a isto može i prenositelj založnice (indosant) koji je isplatio imatelju založnice potraživanje osigurano zalogom
- od prenositelja založnice (indosanta) imatelj založnice može **zahtijevati isplatu** tek ako nije mogao postići potpuno namirenje **prodajom** založene robe
- imatelj založnice **gubi pravo na isplatu** prema prenositelju (indosantu) ako **ne zahtijeva** prodaju robe u roku od mjesec dana od dana protesta

16. Ugovor o nalogu

- nalogoprimac se obvezuje nalogodavcu da će za njegov račun poduzeti određene poslove, a nalogodavac ovlašćuje nalogoprimca za poduzimanje tih poslova
  - nalogoprimac ima pravo na naknadu osim ako je drugačije ugovoreno ili proizlazi iz naravi međusobnog odnosa
  - nalogoprimac može prema trećima nastupati:
    - ili **u ime nalogodavca**
    - ili **u svoje ime**
    - ali uvijek **za račun nalogodavca**
1. Nalog s ovlasti za zastupanje
    - nalogoprimac ovlašten djelovati u ime nalogodavca
    - on je ujedno i zastupnik, primjena odgovarajućih odredbi ugovora o zastupanju
    - poslovi koje sklopi nalogoprimac u ime i za račun nalogodavac smatraju se kao da ih je sklopio sam nalogodavac
  2. Nalog bez ovlasti na zastupanje
    - u svoje ime, a za račun nalogodavca
- Karakteristike:
    - naplatni ugovor (u načelu)
    - neformalan
    - konsenzualan
    - dvostrano obvezan
  - nalog upućen potencijalnom nalogoprimcu da obavi neki posao s trećom osobom ne predstavlja ugovor o nalogu, već ponudu za sklapanje tog ugovora
  - osoba koja se profesionalno bavi obavljanjem naloga ne mora sklopiti ugovor o nalogu, ali mora dobiveni nalog odbiti i o tome obavijestiti drugu stranu jer inače odgovara za štetu

16.1. Obveze nalogoprimca

1. Izvršenje naloga

- prema primljenim uputama i u granicama naloga, pažnjom dobrog gospodarstvenika (domaćina)
- dužan paziti na interese nalogodavca i njima se rukovoditi
  - imperativne upute
  - indikativne upute
  - štetne upute
    - dužan tražiti nove upute
    - ako ne da nove upute, dužan postupiti kao dobar gospodarstvenik (domaćin) - ako bez naknade postupiti kako bi postupio u vlastitoj stvari
- odstupanje od naloga
  - iznimno dopušteno bez suglasnosti nalogodavca zbog kratkoće vremena ili drugih uzroka, a nalogoprimac nakon procjene svih okolnosti utemeljeno zaključio da to zahtijevaju interesi nalogodavca
  - za svako odstupanje od naloga nalogoprimac se smatra poslovođom bez naloga
- osobno ispuniti nalog
  - osim ako mu je nalogodavac dopustio povjeriti nalog drugome nalogoprimac odgovara samo za izbor zamjenika i za upute koje mu je dao
  - u svim ostalim slučajevima odgovara ne samo za izbor nego i za rad treće osobe
  - ako povjerio drugome bez dopuštenja i bez nužne potrebe odgovara za slučajno oštećenje ili propast stvari koje se dogode kod zamjenika (iznimka od općeg načela da vlasnik snosi rizik!)
- solidarna odgovornost: istim ugovorom angažiran veći broj nalogoprimca zbog zajedničkog ispunjenja poslova

2. Podnijeti izvješće i položiti račun

- na zahtjev nalogodavca u svako doba
- nakon obavljenog posla dužan položiti račun i predati sve što je primio bez obzira da li je ono što je od trećega primio za nalogodavca bilo njemu dugovano ili ne

16.2. Obveze nalogodavca

1. Platiti nalogoprimatelju naknadu i troškove

- naknada: nakon obavljenog posla
- na zahtjev nalogoprimca: predujam za predviđene izdatke
- visina naknade:
  - ugovorena
  - uobičajena
  - pravična (sud)
- dužan naknaditi potrebne troškove bez obzira da li je nalogoprimac imao uspjeha
- dužan preuzeti sve obveze što ih je nalogoprimac preuzeo na sebe
- Šteta:
  - ako krivnja nalogoprimca - sam ju snosi
  - ako bez krivnje - nalogodavac mu je mora nadoknaditi

16.3. Prestanak naloga

1. odustanak od ugovora

- nalogodavac: u svako doba bez obrazloženja ne gospodarski ugroziti, nalogoprimac

- ako nema opravdanih razloga i ako nalog naplatan: nalogodavac dužan isplatiti odgovarajući dio naknade razmjern uloženom trudu u ispunjenju naloga, platiti potrebne troškove, te naknaditi štetu zbog od stanka od ugovora
2. otkaz
    - nalogoprimatelj: u svako vrijeme, ali ne u nevrijeme (npr. nalogoprimatelj sklopio povoljan posao s trećim u svoje ime a zbog , otkaza posao ne bi bio ostvaren); u suprotnom, naknaditi štetu
    - ako nema osnovanog razloga, dužan naknaditi nalogodavatelju štetu
    - ako ima opravdan razlog za otkaz u nevrijeme za nalogodavatelja, nije dužan naknaditi štetu (npr. neplaćanje predujma)
    - i nakon otkaza nalogoprimatelj dužan obavljati poslove koji ne trpe odlaganje, sve dok nalogodavatelj ne bude mogao preuzeti brigu
  3. Prestanak pravne osobe (smrt fizičke osobe)
  4. Stečaj